

NEWEST NEVESTA

BcA. Dominika Okruhlicová

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav designu oděvu a obuvi

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Dominika OKRUHLICOVÁ**
Osobní číslo: **K10337**
Studijní program: **N 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design oděvu**

Téma práce: **Newest Nevesta**

Zásady pro vypracování:

Výtvarné zpracování a realizace vybraných finálních návrhů, cca 8 – 12 ks modelů.

Technická a teoretická příprava projektu, sběr potřebných informací a vyhotovení práce dle zadaných parametrů.

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, vlastní závěry.

Rozsah práce: Koncepční a výtvarné řešení designu oděvu ve variantách, finální řešení, výběr materiálu, stříhové řešení, realizace vybraných oděvů, výtvarná dokumentace, vše formát A4.

Svůj návrh dokumentujte v závěrečné písemné zprávě, doložte kresebnými návrhy dokládajícími postup řešení (přípravné skici cca 20 stran, fotodokumentace a módní fotografie, vše formát A4). Odevzdejte ve 2 stejnopisech v pevné vazbě. Součástí předané písemné práce jsou i 2 vyhotovení na CD-ROM.

Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce: viz zásady pro vypracování

Rozsah příloh: viz zásady pro vypracování

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

Baldrigeová, Letitia, Slavné Nevěsty, Bratislava: Trio Publishing, s.r.o., 2001, ISBN 80-967324-7-1

Worsley, H., Decades of fashion, London: H.F. Ullman, 2007, ISBN 978-3-8331-5019-7

Kybalová, Ludmila, Od empiru k druhému rokoku, Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2004, ISBN 80-7106-147-6

Cumming, V, The dictionary of fashion history, New York: Berg Publishing, 2010, ISBN 978-1-84-788-533-3

Ze sbírek Ústavu odívání v Kjótu, Dejiny odívání 18., 19. a 20. století, Móda, Tashen/Nakladatelství Slovart, 2003, ISBN 3-8228-2624-3

L. Čechová, Alena, Halíková, Anna, Krajky, výšivky, stuhy, prýmky, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004, ISBN 80-7106-668-0

Máchalová, Jana, Móda 20. století, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003, ISBN 80-7106-587-0

Máchalová, Jana, Módou posedlí, Praha: Moraviapress a.s., 2002, ISBN 80-86181-47-2
Eco, Umberto, Dějiny krásy, Praha: Argo, 2005, ISBN 80-7203-677-7

Vedoucí diplomové práce: MgA. Mária Štraneková, ArtD.

Ústav designu oděvu a obuvi

Datum zadání diplomové práce: 15. února 2012

Termín odevzdání diplomové práce: 18. května 2012

Ve Zlíně dne 1. března 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

Janíková
děkanka

doc. Mgr. Ivan Titor

Titor
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně ..... *M. L. 2012* .....

..... *Domitila Obuchová* .....

Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užití-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Svoju diplomovú prácu venujem svadobným šatám, pretože tie považujem za vrchol módnjej a dizajnerskej tvorby, ale taktiež aj za vrchol krajčírskoho remesla. Hlavnou inšpiráciou mi je viktoriánska éra a teda svadobná róba kráľovnej Viktórie. Pokúsim sa opísať módu svadobných šiat v kontexte s ich historickým vývojom, preto sa zameriam na vývoj svadobných šiat od polovice 19. storočia až po súčasnosť.

V praktickej časti sa pokúsim popísať postup realizácie vlastných modelov svadobných šiat, odôvodním výber materiálov, farieb, strihov a celú filozofiu mojej kolekcie. Tiež zhrniem zásady etikety, ktoré by sa mali dodržiavať. Cieľom mojej diplomovej práce je vytvoriť ucelenú kolekciu svadobných modelov, ktoré budú na jednej strane súčasné a na strane druhej sa budú jasne odkazovať na moje pôvodné inšpirácie. K práci prikladám skice, inšpirácie, odevné návrhy a fotografie kolekcie.

Kľúčové slová: Svadobné šaty, kráľovná Viktória, vývoj svadobných šiat, slávne nevesty, súčasné ikony

ABSTRACT

I would like to devote my theses to wedding dress, because according to me it is the top of fashion design and tailors craft too. My main inspiration is comes from Victorian era and Queen Victoria. I will try to describe evolution of fashion wedding dress across through 19th, 20th and 21th century. Than I describe technique in realisation my own wedding models. In a practical part I will describe choosing fabrics, colours, tailor cuts and philosophy. Part of work are inspirational pictures, sketches and fotographs of collection.

Keywords: Wedding dress, Queen Victoria, evolution of wedding dress, legendary brides, actual icons.

Ďakujem mojej rodine, partnerovi a všetkým, ktorí stáli pri mne počas celého môjho štúdia, dodávali mi odvalu a podali mi pomocnú ruku vždy, keď som to potrebovala. Ďakujem vedúcej práce MgrArt. Márii Štranekovej ArtD. za odborné vedenie a trpezlivý prístup ku mne a k mojej tvorbe. Ďakujem oponentke mojej práce PhDr. Daniele Lapšanskej a všetkým, ktorí sa podieľali na zdokumentovaní mojej diplomovej práce.

Čestne prehlasujem, že som na tejto diplomovej práci pracovala samostatne bez cudzej pomoci a všetky použité zdroje sú uvedené v zozname použitej literatúry. Odovzdaná verzia diplomovej práce a elektronická verzia nahraná do IS/STAG sú totožné.

Motto

„Oči sú slepé. Treba hľadať srdcom.“

ANTOINE DE SAINT-EXUPERY

(* 1900 – † 1944)

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČASŤ	10
1 VIKTORIÁNSKA ÉRA	11
1.1 KRÁEOVNÁ VIKTÓRIA	12
1.2 VIKTÓRIINE BIELE SVADOBNÉ ŠATY	13
1.3 TREND BIELYCH SVADOBNÝ ŠIAT.....	17
2 VÝVOJ MÓDY A SVADOBNÝCH ŠIAT V 20. STOROČÍ	18
2.1 SVADOBNÁ MÓDA DO KONCA PRVEJ SVETOVEJ VOJNY.....	19
2.2 BIAS CUTTING A GLAMOUR ŠTÝL	22
2.3 ASKETIZMUS VERZUS ROZMARNOSŤ	24
2.4 REVOLUČNÁ EXTRAVAGANCIA	29
2.5 NEOROMANTIZMUS A MINIMALIZMUS	33
II PRAKTICKÁ ČASŤ	39
3 SÚČASNÉ TENDENCIE V SVADOBNOM ODIEVANÍ	40
3.1 NAJVÝZNAMNEJŠÍ SÚČASNÍ MÓDNY NÁVRHÁRI.....	40
3.1.1 STRIH.....	43
3.1.2 FARBA	43
3.1.3 ŠTÝL	44
III PROJEKTOVÁ ČASŤ	45
4 NEWEST NEVESTA	46
4.1 METODOLÓGIA PRÁCE	47
ZÁVER	51
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	53
ZOZNAM OBRÁZKOV	55
ZOZNAM PRÍLOH	58

ÚVOD

Cieľom tejto diplomovej práce je popísať historický vývin svadobných šiat a vytvoriť kolekciu niekoľkých modelov inšpirovaných najmä viktoriánskym odievaním. Viktoriánska éra je pre prácu zásadná z toho dôvodu, že je to obdobie vlády kráľovnej Viktórie. Kráľovnej, ktorá sa ako prvá nevydala v najlepších šatách zo svojho šatníka, nehľadiac na farbu, ako nevesty pred ňou, ale v novej toalete špeciálne ušitej na slávnostný obrad. Viktória sa stala obdivovanou a napodobovanou nevestou a ešte dnes nevesty venujú pozornosť tradíciám, ktoré táto moderná žena zaviedla. V prvej kapitole je preto stručne popísané obdobie zvané viktoriánska éra a sú v nej predložené základné spoločenské a hospodárske rysy tohto obdobia, ktoré zásadne ovplyvnili vývoj odevu a pohnútky kráľovnej pri výbere svadobných šiat. V súvislosti s tým sa ďalšia kapitola venuje jej životu, okolnostiam jej svadby a tomu, čo udalo trend svadbám dodnes.

Môže sa zdať, že práca siaha do histórie až veľmi hlboko, nie je tomu však tak. Éra kráľovnej Viktórie bola už dobou modernou, čo dokazuje jej úzka spolupráca s fotografom Rogerom Fentonom a prvým couturierom Charlesom Frederikom Worthom. Práca sa venuje aj následnej Edwardovskej ére a nadväzuje na ňu ďalšími významnými svadbami britskej kráľovskej rodiny. Stručne charakterizuje svadobnú módu dvadsiateho storočia, ktorá sa formovala podobne ako bežná móda, ale s patinou histórie a tradície. Hneď po ženách z kráľovských rodín to boli herečky, ktorým dal filmový priemysel vyniknúť a ktorých svadobné šaty boli napodobované a obdivované.

V praktickej časti je odôvodnené prečo sa diplomová práca venuje tejto tematike, ako by mala nastávajúca nevesta správne postupovať pri výbere šiat a aké zásady by nemala porušiť. Súčasťou práce je aj prehľad o súčasných návrhárkach a návrhároch, ktorí sa venujú aj tvorbe svadobných šiat. Títo „najvýznamnejší“ sú v súčasnosti hýbateľmi svadobnej módy, ich diela sú videné v každom filme so svadobnou tematikou, sú kopírovaní a napodobovaní.

Projektová a praktická část konkrétne popisuje autorský prístup, akým som k tvorbe pristupovala, aké materiály som pre použitie vybrala, aké farby a detaily som sa rozhodla využiť a prečo.

Pri spracovávaní takejto témy je potrebné si ku každej kapitole vytvoriť aj vizuálnu predstavu. Preto sú všetky kapitoly doplnené obrázkami a fotografiami a praktická a projektová časť skicami a fotografiami hotovej kolekcie.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 VIKTORIÁNSKA ÉRA

Roku 1837 sa stala kráľovnou Británie mladá, 18-ročná Viktória. Na tróne sa udržala 64 rokov a keď zomrela, jej ríša bola taká veľká, akú svet dovtedy nevidel. Celé obdobie jej vlády sa dnes nazýva viktoriánskym obdobím; stavebný sloh, v ktorom sa stavalo v jej ríši, sa volá viktoriánsky; jej prívrženci, ale aj všetci súčasníci sa nazývajú viktoriáni. Za Viktóriinej vlády sa uskutočnili pokrokové zmeny. Vznikla polícia, do miest sa zaviedla hygienicky čistá voda, pred domov sa začali odvážať odpadky, na uliciach sa objavila mestská doprava a iné. Rozvíjal sa priemysel i obchod, kde našli prácu mnohí obyvatelia. Napriek tomu bolo však ešte veľa bedárov, pre ktorých viktoriáni zaviedli rôzne opatrenia, aby zmiernili ich chudobu. Viktoriáni boli považovaní za najpokrokovejších ľudí svojej doby. Británia dosiahla vrchol svojej moci počas 64-ročnej vlády kráľovnej Viktórie. Keď roku 1901 zomrela, celá krajina smútila a ľudia plakali na uliciach. Bol to začiatok nového storočia a koniec veľkej éry (www.referaty.sk). Od roku 1901 nasledovala éra vlády kráľa Edwarda VII, nazývaná edwardovská éra, ktorej koniec sa nedá presne datovať, ale môžeme ho ohraničiť rokmi 1910 až 1916.

Obdobie konca druhej polovice 19. storočia je nazývané aj ako „staré dobré časy“. Buržoázia si získala vďaka svojim podnikateľským aktivitám blahobytné postavenie v spoločnosti. Zjednocujúcim prvkom spoločnosti sa stal romantizmus a sentimentalizmus, ktorý uchvátil Anglicko a čoskoro sa rozšíril do celej Európy. Akcentovanou témou širou literatúrou, výtvarným umením aj hudbou bola osudová vášnivá láska (gotický román *Ossian*). V nemecky hovoriacich krajinách bol romantizmus a sentimentalizmus prijatý veľmi ochotne a šírený ďalej prostredníctvom literatúry a to dielami Schillera a Goetheho, najmä románom *Utrpenie mladého Werthera* vydaného v roku 1795 (Kybalová, 2004, s. 11).

Anglicko v tomto období zdokonalilo krajčírske a strihačské remeslo, ktorého úroveň bola aj na začiatku storočia vysoká (Kybalová, 2004, s. 26). Zdokonalil sa systém brania mier a geometrické znalosti potrebné ku konštruovaniu strihov (Kybalová, 2004, s. 27). Vyžadoval si to najmä pánsky odev, ktorý sa zjednodušoval, unifikoval, a ktorý musel byť podľa vzoru dandyov dokonalý.

Viktoriánska éra sa z odevného hľadiska viaže k móde *biedermeieru*, romantizmu, druhého rokoka a druhého empíru. Edwardovská éra sa viaže na secesnú módu.

1.1 Kráľovná Viktória

Viktória Alexandra sa narodila v roku 1819 a ako 18 ročná sa v roku 1837 stala kráľovnou. V roku 1836 stretla svoju lásku princa Alberta a v roku 1840 sa zosobášili. Mala vtedy 20 rokov. Spájala ich úprimná láska, ktorú však ukončila Albertova smrť v roku 1861. Odvtedy kráľovná Viktória smútila. Napriek nešťastiu, ktoré ju postretlo, bola výnimočnou a pokrokovou panovníčkou. Kráľovná mala štyroch synov a päť dcér a 26 preživších vnúčat a preto získala prezývku stará mama Európy. Viktória podporovala nevídaný hospodársky rozvoj a spoločenské reformy, ktoré vytvorili z Anglicka modernú priemyselnú spoločnosť. Viktoriánska epocha udávala nový smer v umení, literatúre i architektúre. Viktoriánsky sloh prevládal vo všetkých odvetviach umenia a teda aj v odievaní. Spoločnými znakmi boli napríklad zložitosť a dekoratívnosť.

Ešte dnes nevesty v mnohých veciach nadväzujú na kráľovnú Viktóriu. O svadbe s princom Albertom Sasko-Kobursko-Gothajským 10. februára 1840 sa rozprávalo po celom svete. Do tej doby si nevesty na krátky obrad jednoducho obliekli svoje najlepšie šaty a na farbe im nezáležalo. Kráľovná Viktória však svojou bielou róbou zo saténu, lemovaného čipkou, svojim čipkovým závojom¹, pripevneným k venčeku z pomarančových kvetov a svojimi dvadsiatimi družičkami v šatách pastelových farieb zaviedla novú módu pre nasledujúce nevesty (Baldrigerová 2001, s. 8).

Dnes sa mnohé dozvedáme z Viktóriinho denníku, v ktorom podrobne opisovala skutočnosti pred, aj po svadbe. Romantické a úprimné gestá, ktoré si navzájom s princom prejavovali sa stali tradíciami, rituálmi milencov zachovávané dodnes. Viktória, ako kráľovná, požiadala princa o ruku 15. októbra 1839. Tento dátum mal pre ňu taký význam, že ho dala vyryť na jej zásnubný prsteň v tvare hada s diamantovými očami. V súčasnosti netypický motív bol v tej dobe obľúbeným symbolom lásky a zvinuté telá hadov symbolizovali večnosť lásky (Baldrigerová 2001, s. 12).

1> Závoj je známy od 17. storočia, ale pred rokom 1800 sa vyskytoval len veľmi zriedkavo. Do roku 1860 sa nosil upevnený na hlave, spadal na chrbát často až k zemi a prevažne sa šil z bielej bruselskej alebo honitonskej čipky, podľa závoju kráľovnej Viktórie. Od roku 1892 sa jedna časť závoju naaranžovala pomocou ozdobných sponiek. Od 20. storočia sa nosia priesvitné hodvábné alebo tylové závoje. Pred a po I. svetovej vojne boli obľúbené klobúčiky s dlhým závojom, alebo čelenky a vence z pomarančových kvetov s krátkym závojom. Po II. svetovej vojne hodváb nahradil tyl a syntetické materiály, korunky z bižutérie, alebo pierka. (Cumming, 2010, s. 223).

1.2 Viktóriine biele svadobné šaty

Táto kapitola sa pokúsi objasniť prečo si vybrala Viktória bielu svadobnú róbu, keď v tom období boli populárne farebné svadobné šaty. Dlh pred Viktóriinou svadbou sa biele svadobné šaty nosili, a to najmä v kruhoch bohatej šľachty. Aristokratické sobáše boli politickými zväzkami a v podstate išlo o prevod bohatstva medzi rodinami a tak mali svadobné šaty ukázať bohatstvo a kultúrne zázemie nevestinej rodiny. Bohatstvo mohlo byť vyjadrené dvomi spôsobmi. Napríklad nevesty už v renesančnom Taliansku nosili svoje veno priamo na šatách a to vo forme šperkov. Taktiež látka, z ktorej boli šaty ušité mohla odrážať status rodiny. Náročnejšie tkanie, použitý materiál, z ktorého je utkaná, vzácnosť farby, ktorou je nafarbená, to všetko malo svoju hodnotu. Biela farba bola najcennejšou farbou, pretože bolo veľmi náročné docieľiť belosť a tiež udržať bielu bielou. (www.thedreamstress.com). Biela nevesta zostala dlho výsadou bohatých. Bežne sa teda nosili šaty slávnostné, mohli byť aj upravené pre túto príležitosť, ale nie zvlášť ušité (Kybalová, 2004. s. 181).

Obrázok 1. – Svadba kráľovnej Viktória a princa Alberta.

Obrázok 2. – Robe à la française,
Británia, 1775-1780.

Obrázok 3. – Charlottine svadobné
šaty, 1816.

Viktória teda nebola prvá, ktorá si obliekla na svadbu biele šaty ale prvá, ktorá si získala tak veľký obdiv a ktorú nevesty tak napodobovali po desaťročia, až sa z bielych šiat stala tradícia.

Ďalším prejavom bohatstva na svadobných šatách bolo to, že látky boli tkané so zlatými a striebornými vláknami. Viktóriina sesternica Charlotta mala podľa tradície svadobné šaty ušité z metalickej látky. Na týchto šatách je krásne vidieť aká bola móda na začiatku 19.storočia vypeľá a ako sa v 40. a 60. rokoch 19. storočia vracia k vzorom minulým najmä rokoku.

Iné kráľovské nevesty z Anglicka alebo z iných európskych krajín mali zlaté alebo strieborné svadobné šaty a zostáva otáznne prečo Viktória porušila tradíciu a prečo si obliekla biele šaty. Pretože Viktória nebola obyčajná nevesta a nevstupovala do manželstva ako princezná. Bola to kráľovná a bola hlavou štátu (www.thedreamstress.com).

„ So všetkými svojimi pozemskými statkami beriem si Ťa za muža.“

(Úryvok zo sľubu kráľovnej princovi)

Viktória sa potrebovala prezentovať ako hlava štátu, nie ako ozdoba trónu, preto zvolila šaty, ktoré vystihovali jej politický status. Šaty mali vystaviť na obdiv jej kráľovstvo a nie jej bohatstvo a krásu (Baldrigerová, 2011. s. 14). Pretože sa priemyselná revolú-

cia dotkla aj anglického textilného priemyslu a vynález strojovo vyrábanej čipky zapríčinil nezamestnanosť a chudobu zručných remeselníkov ručne vyrábajúcich čipky², vybrala si šaty s veľkými čipkovými dielmi, aby podporila a stimulovala čipkársky priemysel. Biela farba zabezpečila, že čipka vynikne a okrem toho bola v tej dobe symbolom patriotizmu, nie ako neskôr symbolom čistoty a nevinnosti (www.thedreamstress.com).

Viktória zavrhlá svadobnú róbu z ťažkého brokátu, zdobeného klenotmi, skrytú pod zamatovým plášťom, podšitým hermelínom. Vymenila ju za pôvabné šaty z bieleho saténu, zdobeného kytičkami nežných pomarančových kvietkov (Baldrigerová 2001, s. 14). Šaty boli doplnené podľa tradície o závoj lemovaný čipkou.

„Obliekla som si biele saténové šaty s veľmi bohatým volánom z honitonskej čipkoviny, ktorá imitovala staré čipky.“

(denník kráľovnej Viktórie, 10. február 1840)

Obrázok 4. – Svadobné šaty
kráľovnej Viktórie

2 > Rozvoj techniky, požiadavky a narastajúca kúpna sila strednej triedy tvorila živnú pôdu pre uplatnenie ďalších vynálezov v textilnom priemysle. V roku 1812-13 sa vyvinul spojením strojov zvaných leavers a pusher s vzorkovacím systémom Jacquarda mechanizmus na výrobu vzorovaných čipiek, ktorý dokázal napodobniť prakticky každý druh ručnej paličkovanej čipky – malínsku, valencienskú, clunyskú, maltskú, ... Relatívne lacné strojové čipky zaplavovali trh a zásobovali módne salóny aj špecializované obchody. Paličkovaná čipka bola v tomto období mierne v útlme, používalo sa iba ručné vyšívanie na tyle. (L.Čechová, A., Havlíková, A., 2004, s. 111).

Tradičiu nasledovala s použitím čipky. Čipkárstvo, remeslo staršie ako tkáčstvo, malo takú hodnotu, že sa dedilo po generácie, a napriek priemyselnej výrobe čipiek, tie ručne vyrábané boli veľmi vážené. Na kráľovnine pozvanie prišla do Londýna čipkárka Jane Bidneyová z Beeru neďaleko Honitonu. Nikdy predtým neopustila rodné mesto a od nervozity pred kráľovniným prijatím dokonca odpadla. Spolu navrhli, aké čipky použijú na rukávy, krk a predný diel šiat. Na tomto zadaní pracovalo viac ako sto čipkárok pol roka a za odmenu dostala každá od kráľovnej finančnú odmenu a Jane pozvanie na svadobný obrad.

Viktóriánske dámy milovali ozdoby v podobe medailónov, kameí, náušnic s príveskami, kameňmi vykladanými ihlicami do vlasov a hrebene. Viktóriine vlasy zdobili diamanty, krk diamantový náhrdelník a nad srdcom, na tradičnom mieste, kde nevesty nosili brošne, sa jej trblietala brošňa od princa Alberta zdobená zafirmi a diamantmi (Baldrigerová 2001, s. 14).

Viktóriinmu svadobnému rúchu nechýbala ani symbolika. Spomínaný venček bol upletený z pomarančových kvetov a myrty. Pomarančové kvety symbolizovali čistotu a nevinnosť a myrta symbolizovala rodinné šťastie. Pre túto symboliku boli rastliny najpoužívanejšími na viktoriánskych svadbách. Vetvička myrty z Viktóriinej svadobnej kytice bola zasadená a dodnes sa z tohto kríku odstrihujú vetvičky do kytíc pre ďalšie nevesty anglickej kráľovskej rodiny.

Družičky nesúce bohatú vlečku svadobných šiat boli oblečené v šatách, ktoré navrhla sama kráľovná podľa klasických baletných kostýmov. Ich tylové šaty boli biele a lemované ozdobnými smotanovými ružičkami (Baldrigerová 2001, s. 14).

Viktória bola skutočne modernou ženou, ktorá obdivovala vedecký pokrok a mala veľmi dobrý vkus. Bola jednou z najvýznamnejších zákazníčok samého zakladateľa haute couture Charlesa Fredericka Wortha. Obklopovala sa pokrokovými ľuďmi ako bol napríklad Roger Fenton, priekopník vo fotografovaní. Viktória sa tak veľmi zamilovala do svojho svadobného rúcha a do Alberta, že aj po svadbe sa v ňom spolu s Albertom, tiež oblečeným v svadobnej uniforme často nechávala fotografovať. Zaujímavé z pohľadu módy je to, že po podrobnom preskúmaní niekoľkých fotografických vyobrazení nachádzame menšie rozdiely na šatách, ktoré ich prispôsobujú meniacej sa móde (www.thedreamsterss.com).

1.3 Trend bielych svadobných šiat

Viktóriina svadba bola široko ďaleko propagovaná a kopírovaná, čo spôsobilo prudký nárast neviest v bielych čipkovaných šatách. Spopularizovala sa konkrétne honitonská čipka, čo bol kráľovnin zámer. V 40-tych rokoch 19. storočia bolo vlastniť biele šaty finančne pomerne náročné a nie každá nevesta si to mohla dovoliť. Tie, ktoré mali dostatok prostriedkov, síce biele šaty mali, ale po svadbe ich postupne prefarbovali na tmavšie odtiene, jednak z dôvodu, aby mali slávnostné šaty na iné príležitosti, a aj z praktického hľadiska farbením zakrývali škvrny. Preto je dnes len málo zachovaných bielych svadobných šiat. V 50-tych a 60-tych rokoch 19. storočia sa nie len v Británii stali nové trendy kráľovnej Viktórie veľmi populárne. Pozornosť priťahovali ostatné sobáše v kráľovskej rodine ako napríklad svadba Viktóriinej dcéry princeznej Viktórie a Viktóriinej nevesty princeznej Alexandry Dánskej, ktorá sa vydala za Viktóriinho syna Edwarda VII. Tieto tiež nasledovali a propagovali pravidlá a tradície, ktoré kráľovná zaviedla.

Najsilnejším faktorom v popularizácii bielych šiat boli sociálno-ekonomické zmeny v spoločnosti 19. storočia. Početná stredná trieda sa usilovala o napodobenie kostýmov vyššej triedy a v 60-tych rokoch 19. storočia už mala na to finančné prostriedky. Ich ideály o aristokratickom živote a móde najviac stelesňovala kráľovská rodina. Obdivovali a napodobovali svadby kráľovnej Viktórie z roku 1840, cisárovnej Eugénii z roku 1853, princeznej Viktórie z roku 1857 a princeznej Alexandry z roku 1863. Biela sa stala atribútom vyššej spoločnosti, ktorý si už mohli dovoliť (www.thedreamstress).

2 VÝVOJ MÓDY SVADOBNÝCH ŠIAT V 20. STOROČÍ

Vývoj textilného priemyslu v priebehu 19. storočia dosiahol viaceré úspechy, vďaka ktorým sa mohol naplno rozvinúť módnym priemyslom storočia dvadsiateho.

Mechanizácia tlače, syntetické farbivo, zdokonalenie tkáčskych strojov, šijací stroj singer, to všetko nakoniec viedlo k odevnej veľkovýrobe. Systém zákazkového krajčírstva sa stal minulosťou a móda sa rozbehla do nového storočia hneď dvomi smermi – haute couture a pret-a-porter (Ze zbírek Ústavu odívání v Kjótu, s.154). V odevnom priemysle sa okrem módnej tvorby rozvíjala odevná konfekcia. Obchodné domy sa zásobovali konfekciou, nevynímajúcou ani svadobné šaty. Aj keď bolo nakupovanie v obchodných domoch časté a populárne, stále sa svadobné šaty šili aj neprofesionálne, na základe papierových predlôh (Cumming, 2010. s. 222). V priebehu dvadsiateho storočia sa v svadobnej móde prelínali prvky tradičné s prvkami módnymi, ktoré sa z bežnej módy dostávali aj do módy slávnostných a svadobných šiat. Najžiadanejšie boli stále odtiene bielej, avšak staršie nevesty, vdovy a neskôr aj mladé odvážnejšie nevesty volili odtiene ružové či modré. Dlhé a široké sukne často predĺžené do vlečky v niektorých obdobiach napríklad v 20-tych a 60-tych rokoch 20. storočia vystriedali kratšie sukne až minisukne. Často sa nosili závoje zahŕňujúce celú hlavu a ramená, ale v 60-tych a 70-tych rokoch 20. storočia boli vystriedané klobúkmi (Cumming, 2010. s. 222). Keďže svadobné obrady sa konali aj na cirkevnej pôde a šaty boli odvážne, odhaľovali dekolt a ramená, využívali sa a dodnes sa využívajú ľahké štóly a šále.

Ku koncu 20. storočia zobernel názor, že mladé nevesty by mali nosiť svetlé šaty s odvážnym dekoltom a odhalenými ramenami, šaty rôzneho strihu od bohatej veľkej večernej toalety až po skromnejšie kokteilmové šaty. Staršie nevesty, najmä tie, ktoré sa vydávali po druhýkrát mali voliť jednoduchý strih a skromnejšie zdobenie, tmavšie odtiene šampanského a hnedej, alebo iných farieb (Cumming, 2010. s. 222). Veľmi elegantným mohol byť odev pozostávajúci z kostýmu a klobúčiku tak, ako ho mala oblečený napríklad Camilla Parker na nedávnej svadbe s Princom Charlesom v roku 2005 (www.vogue.com).

Aj keď sa celé 20. storočie nieslo v duchu vyslobodzovania žien z korzetov, pri príležitosti akou je svadba sa do nich dodnes ochotne vracajú.

2.1 Svadobná móda do konca prvej svetovej vojny

Podnikavci zo strednej vrstvy na konci 19. storočia rýchlo zbohatli, ale ich majetok im nestačil. Snažili o spojenie s váženými európskymi rodmi, aby skutočne patrili k tej najvyššej smotánke. Chudobní anglickí aristokrati vymieňali svoje mená za vená amerických neviest. Consuelo Vanderbiltová, dcéra milionára a jedna z mnohých amerických „dolarových princezien“ sa vydala v roku 1895 za vojvodu z Marlborough. Nešťastná Consuelo snúbenca nemilovala a preto bolo veľmi ťažké obstať tak ceremoniálnu svadbu vzbudzujúcu záujem tisícok ľudí. Táto svadba, tak nákladná a do každého detailu domyslená, udala ďalšie tradície a zvyklosti, ktoré vidáme na dnešných svadbách. Interiér kostola, kňazisko, lavice, všetko bolo pokryté girlandami z ružových a bielych kvetov. Osem družičiek v bielych saténových šatách prepásaných šerpou parížskej modrej farby nieslo biele orchideje a čajové ruže. Družičky zdobili perly a diamantové brošne, darčeky od nevesty, ktorá však žiadne šperky na sebe nemala. Štýl jej šiat bol na tú dobu veľmi originálny a tak, ako udala trend kráľovná Viktória na obdobie celej svojej vlády, Consuelo ovplyvnila celú éru vlády Edwarda VII. v Anglicku. Jej šaty zo smotanovo bieleho saténu prekrytého bruselskou čipkou (podľa viktoriánskej tradície) mali vysoký golier, úzke priliehavé rukávy a vlečku vyšitú perličkami a striebrom, ktorá spadala od ramien v bohatých záhyboch. Závoj po kolená jej zakrýval tvár a bol upevnený pod tradičným venčekom z pomarančových kvetov. Consuelo si dala záležať aj na spodnej bielizni, ušitej z pravej čipky, na hodvábnych pančuchách a bielych lodičkách. Harper's Bazaar písal v roku 1886, že najkrajšie lodičky sú vyšívané štrasom, či perlami a majú len tenký remienok so zdobenou sponou (Baldrigeová, 2000. s. 38). Lína šiat bola v súdobom secesnom štýle. Útly pás, vytvarované poprsie, priekrčník ku krku, bohatý zadný diel sukne tvorili siluetu modernú na prelome storočí. Romantické široké secesné klobúky zdobené kvetmi dodnes nosia družičky na svadbách v edwardovskom štýle a taktiež na svadbách v anglických rodinách. Inšpiratívnu sa táto toaleta určite stala aj pre monackú princeznú Grace Kelly a neskôr opäť pre vojvodkyňu Kate Middleton.

V roku 1906, nasledujúc viktoriánsku a edwardovskú tradíciu sa vydávala dcéra amerického prezidenta Alice Rooseveltová. Šaty z čipky z matkiných svadobných šiat, veniec z pomarančových kvetov a tylový závoj zodpovedali svadobným trendom. Nový prvok udala slávna nevesta dlhou vlečkou zo strieborného brokátu. Kombinácia vtedy ne-

typických materiálov a použitie striebra našlo uplatnenie v svadobných odevoch do konca 20-tych rokov 20. storočia.

Belle epoche, doba honosných rób a prenádherných nákladných svadobných šiat sa skončila náhle so začiatkom prvej svetovej vojny. Absolútna zmena životného štýlu donútila ženy vzdať luxusu a prijať riešenia praktickejšie a lacnejšie.

Couturieri si v roku 1914 stále zastávali nákladné a okázalé kolekcie aspoň v podobe večerných toaliet, na druhej strane však kolekcie denných modelov boli omnoho univerzálnejšie. Orientálne vplyvy sa ukázali z hľadiska strihového riešenia veľmi praktické a preto sa stali obľúbené halenky tunikového strihu stiahnuté pod prsiami nosené na úzkej dlhej sukni. (Máchalová, 2002. s. 30). Okrem tradičných svadobných šiat sa v druhom desaťročí nosili aj šaty takéhoto tunikového štýlu. Zväčša šité z krémového hodvábu doladené závojom a voskovanými kvetmi (Worsley, 2007. s. 98).

Vývoj vyústil až do takého štádia, že obaja mladomanželia volili ako svadobný odev uniformu, pričom jediná možnosť nevesty, ako svoj odev ozdobiť, boli kvety. (Worsley, 2007. s. 98).

Zásadná zmena v štýle odievania nastala v 20-tych rokoch 20. storočia. Šport, emancipácia, samostatnosť žien po vojne a hlavne výtvarné umenie, to boli dôležité impulzy, ktoré ovplyvnili vývoj módy. „Odrhnutie od tradičných foriem, znázornenia, odklon od klasickej optiky zafixovanej od doby renesancie viedol ku zredukovaniu objemu do plochy“ (Máchalová, 2002. s. 35). Geometrizáciu odevov ovplyvnil kubizmus, futurizmus, orfizmus, ktorý aplikovala Sonia Delaunay priamo na tkaniny a úplety.

Veľa žien prišlo vo vojne o svojich manželov a tak Vogue radil ako sa pripraviť na druhú svadbu. Mnohé páry sa zosobášili hneď, ako to bolo po vojne možné. Slobodné ženy si vychutnávali život a správali sa rovnako slobodne ako slobodní muži (Máchalová, 2002. s. 34). Aj na svadobných šatách ženy demonštrovali svoju samostatnosť, nespútanosť a aj rebéliu. A keďže svadobné šaty mali byť podľa posledných trendov, siahali ku kolenám alebo do polovice lýtok, okolo bokov mohli byť previazané šerpou, mohli byť dokonca na ramienka a bez rukávov. Doplnené o rukavičky, pančuchy a topánky vo farbe šiat. Dlhý závoj s vlnitým okrajom bol olemovaný perlami a mohol byť pripnutý k vlasom pod voskovanými kvetmi. Šaty boli často svetlo ružovej alebo smotanovej farby (Worsley, 2007. s. 220).

Obrázok 5. – Kráľovská taliansko-francúzska svadba, 1827.

Ideálna bola štíhla postava s dlhým krkom a malou hlavou, líčenie a gestá odpovedali nemému filmu. Vzor, či zdobenie mohlo byť v štýle art deco. Aj nevesty z najvyšších kruhov podľahli trendom a tomu prispôsobili celý svoj look.

Liberalna povojnová móda sa odzrkadlila aj na svadobných šatách napríklad na svadbe Clarissy Churchill s budúcim britským premiérom Sirom Anthony z roku 1921 (Worsley, 2007. s. 221).

Spojenie kráľovskej tradície s módou sa prejavilo na šatách Elizabeth Bowes Lyon s vojvodom z Yorku v marci roku 1923. Svadobné šaty z dielne Madame Handley Seymour boli ušité z moaré šifónu tmavšej ivory farby a vlečka z tradičnej flanderskej čipky, zdobené boli perlami a striebornými niťami. Handley Seymour sa pri tvorbe šiat nechala inšpirovať couturierkou Jeanne Lanvin (www.en.wikipedia.org). Šaty splývali až po zem, mali podľa vtedajšej módy pás posunutý nižšie, hranatý výstrih a krátke rukávy.

2.2 Bias cutting a glamour štýl

Následne po krachu na Wall Street v roku 1929 stúpala nezamestnanosť a rozšírila sa chudoba. Mnoho žien sa utiekalo do vysneného života Freda Astaira a Ginger Rogersovej. Drzá dospievajúca mladá žena z rokov dvadsiatych dospela v sofistikovanú ženu túžiacu napodobovať hviezdy strieborného plátna (Worsley, 2007. s. 234). Hranatý strih šiat siahajúcich po kolená bol v 30 rokoch 20. storočia už zastaraný. Sukne sa od bokov mierne rozširovali a predlžovali sa k členkom, pás sa dostal na správne miesto a bol efektne zvýraznený opaskom alebo viazačkou. Moderné boli dlhé priliehavé rukávy a výrazné ramená (Máchalová, 2002. s. 44).

Slávnostné oblečenie sa rozdeľovalo do dvoch základných kategórií. Mohli to byť bias-cut šaty vynájdené Madeline Vionnetovou³, alebo odev pozostávajúci z priliehavého živôtku pripomínajúceho štýl Belle epoque a zo širokej sukne. Ideálna bola postava nízka, zaoblená, s úzkymi bokmi, výrazným pásom a vzpriamenými ramenami. (Worsley, 2007. s. 234).

Módne svadobné šaty sa nosili v svetlých farbách, jednoduchého priliehavého strihu, často šikmo strihané, s okrúhlym alebo padavým výstrihom, dlhé až po zem. Doplnené boli o závoj, ktorý zahaľoval celú hlavu a bol ozdobený kvietkami a lístkami, pričom ozdoby mohli hodvábné, či kožené a mohli tvoriť celistvý venček. Nosili sa aj korzety, ktorých okraje boli vyšívane spolu so širšou sukňou (Worsley, 2007. s. 313).

Módu svadobných šiat 30-tych rokov 20. storočia dokladajú fotografie zo svadiieb významných osobností napríklad svadby Laurence Olivera a Jill Esmond Mooreovej z roku 1930. Nevestine šaty boli romantické a zároveň čisté, s elegantným kruhovým výstrihom a v porovnaní so šatami vo viktoriánskom štýle, ktoré sa tiež ešte nosili, pôsobili veľmi vkusne (Worsley, 2007. s. 310).

3> Madeline Vionnetová (*1876- †1975) bola francúzska couturierka, ktorá sa preslávila šikmým strihom (bias-cut), ktorý si vyžadoval majstrovskú ruku odborníka, takýto premyslený typ šiat jemne priliehal k postave, prispôbil sa všetkým krivkám, nepotreboval zapínanie a bolo veľmi ťažké ho napodobiť, alebo konfekčne vyrobiť, spolupracovala so surrealistami (Cocteau, Dalí),...

Vojvoda z Windsoru a pani Simpsonová sa zosobášili v roku 1937. Nevesta mala modré kreповé svadobné šaty aj doplnky. Všetko bolo vyrobené u Mainbochera, ktorý si potom, čo pracoval ako šéfredaktor francúzskeho Vogue, otvoril úspešný módný dom v Paríži. Elegantný strih jej saka, ktoré bolo v prednej časti vytvorené zo záhybov predznamenávalo koniec empírovej línie svadobných a šiat a svadobné šaty sa začali skutočne podobat' dennému oblečeniu z konca 30-tych rokov 20. storočia. Jej čelenka však ešte pripomínala módu z 20-tych rokov 20. storočia (Worsley, 2007. s. 311).

Obrázok 6. – Laurence Oliver a Jill Esmond Moore, 1930.

Obrázok 7. – Vojvoda z Windsoru a pani Simpsonová, 1937.

Ukázkovým príkladom svadobnej módy 30-tych rokov 20. storočia boli svadobné šaty lady Honor Guinness z roku 1933. Jej šaty boli vytvorené metódou bias-cutting s obľúbeným padavým riaseným výstrihom. Nevesta mala taktiež dlhý závoj z priesvitného materiálu (Worsley, 2007. s. 312). Svadba britskej filmovej hviezdy Marjory Hume sa konala v roku 1933 a jej šaty mali tiež riasený dekolt. Tieto šaty boli strihovo nenáročné, ale doplnené boli o priliehavú čapičku husto vyšívanú perličkami (Worsley, 2007. s. 313).

Obrázok 8. – Svadba Lady Honor Guinness, 1933.

2.3 Asketizmus verzus rozmarnosť

I keď silným trendom v 30-tych rokoch 20. storočia boli šaty mäkké, splývavé, kopírujúce prirodzené tvary ženského tela, pred začiatkom druhej svetovej vojny sa prejavili aj určité tendencie naznačujúce návrat k viktoriánskej móde v dielach najmä Elsy Schiaparelli, Jeana Patou aj Cristobala Balenciagu. S príchodom vojny sa tieto tendencie nestihli naplno rozvinúť a móda sa začala vyvíjať úplne iným smerom, ktorý si vynútil výrazné šetrenie (Mackenzieová, 2010. S. 83).

Uprostred bolesti a utrpenia krutých vojnových čias (1939 – 1945) sa nevytratilí city a romantika a zamilované páry si aj v dobe neistôt „poistili“ svoju lásku manželským zväzkom. Ženy pripravovali svadby skromne a bez pomoci partnerov - vojakov. Tí dostávali 24 alebo 48-hodinové priepustky a ženili sa vo svojej vojenskej uniforme (www.fashion-era.com).

V priebehu druhej svetovej vojny fungoval pridelový systém. Nedostatok tovaru a surovín na výrobu tovaru, nedostatok textilného materiálu na výrobu odevov si aj v oblasti odievania vynútil systém pridelových kupónov. Rafinovaná ženskosť predvojnového odievania ustúpila maskulinnej a hranatej elegancii. Rozmarné veľké toalety 30-tych rokov 20. storočia, šikmo strihané, padajúce z ramien s dĺžkou do polovice lýtka alebo členka sa stali nielen nemodernými, ale hlavne nepraktickými a teda nepoužiteľnými (Máchalová, 2002. s. 52).

Materiál používaný na výrobu svadobných šiat v Európe bol najčastejšie rayon, teda viskóza, nazývaná v tej dobe aj umelý hodváb. V Amerike bolo možné zohnať aj luxusnejšie materiály a tým bol hodváb (Worsley, 2007. s. 366). Pre bežné denné nosenie sa šili odevy z ľanu alebo viskózy a často krát sa nevesty vydávali vo svojich kostýmoch, ktoré bežne nosili, ale ozdobili si ich kvetmi. Ak nevesta mala svadobné šaty, mohli byť dlhé po zem alebo len po kolená, pričom biela a krémová farba ustúpili svetlo modrej a svetlo ružovej farbe (Worsley, 2007. s. 367). Šaty boli jednoduchého strihu, kládol sa dôraz na úsporu materiálu. Moderné boli okrúhle, hranaté aj srdiečkové výstrihy, pričom dekolt bol zahalený čipkou alebo priesvitným materiálom až ku krku. Rukávy boli úzke, sukňa nie príliš široká. Závoje mohli byť dlhé, ale z dôvodu nedostatku materiálu aj krátke, pripomínajúce skôr šatku. Účes nevesty bol moderný v štýle glamour 30-tych rokov 20. storočia. Zvlnené pramene vlasov si ženy starostlivo vypínali do výšky nad čelo. Rozpustené sa v Európe nenosili, pretože zvykli spôsobovať ženám nepríjemné úrazy pri práci v továrňach (Worsley, 2007. s. 407). Ak nemali natáčky museli sa vynájsť a použiť namiesto nich staré pančuchy. Do vlasov sa pripínali ozdoby a čelenky, ktoré umocnili dojem vysokého účesu (www.fashion-era.com).

Aby aj družičky nemuseli zbytočne plytvať kupónmi, nemuseli mať rovnaké šaty a obliekli si také, ktoré už vo svojom šatníku mali. Použili staršie, ktoré využívali aj na iné slávnostnejšie príležitosti. Z praktických dôvodov nebolo nezvyčajné, že si odevy, klobúky alebo iné doplnky, medzi sebou rodina alebo známi požičiavali (www.fashion-era.com).

Svadobné prípravy boli obmedzené a zamerané na najnevyhnutnejšie zložky. Kytice, ktoré sa najčastejšie objavovali na svadobných fotografiách, boli z chryzantém alebo z kvetov, ktoré mohli nevesty získať z vlastnej záhrady. Svadobné dary boli veľmi skromné a často krát iba od najbližšej rodiny. Tá darovala mladomanželom základné suroviny, mlieko, vajcia a múku na prípravu svadobnej torty (www.fashion-era.com).

Obrázok 9. – Rodinná svadobná fotografia, 1940.

Obrázok 10. – Neznámy pár, 1945.

Temná atmosféra vojnových rokov sa skončila pádom Hitlera a nacizmu a život sa opäť postupne vracal do normálu. S ustupujúcimi obmedzeniami na konci vojny svitlo na lepšie časy aj módnemu priemyslu. Už od roku 1945 bola maskulínna silueta vytlačovaná mäkkými oblými siluetami a do popredia sa opäť dostala ženskosť. Po rokoch asketizmu sa ženy opäť začali oddávať vzrušeniu z provokácie a extravagancie. Zodpovednosť za zachovanie medzinárodného mieru na seba zobrala OSN v roku 1945 a zodpovednosť za šťastné, rozmarné ženy si na seba zobral Christian Dior v roku 1947. Nakoľko bol systém prídellových kupónov zrušený v roku 1949 a hospodárska situácia sa zlepšovala, ženám nič nebránilo v tom, aby zmenili svoj šatník a prispôsobili ho aktuálnemu new look-u.

Nebol to však ešte Dior, ktorý v roku 1947 navrhol šaty pre princeznú Elizabeth na svadbu s Philipom Mountbattenom. Bol ním Norman Hartnell, ako dvorný návrhár kráľovskej rodiny, ktorý sa venoval imidžu dvom generáciám ikonických žien britského kráľovstva. Za svoje úsilie bol neskôr pasovaný za rytiera. Inšpiráciu čerpal z Botticelliho maľby *Primavera* z roku 1482 (www.vogue.com). Navrhol impozantnú saténovú róbu zdobenú 10.000 perlami (Worsley, 2007. s. 482). Vlečka bola dlhá 4,6 metra a bola utkaná v Essex, pričom hlavným motívom vzoru bola hviezda. Princezná dodržala tradíciu, zobil ju dlhý tylový závoj upevnený o korunku, perlový náhrdelník a kytica z pomarančových kvetov (www.blog.tepapa.govt.nz). V rámci povojnových úsporných opatrení platila za tieto šaty ešte kupónmi. Nevesty z celej krajiny posielali princeznej svoje kupóny na oble-

čenie, aby mohla mať šaty svojich snov (www.vogue.com). Hartnell, ktorý vytvoril pre Elizabeth aj korunovačnú róbu, sa stal obdivovaným návrhárom a bol veľmi často kopírovaný.

Obrázok 11. – Kráľovná Elizabeth, 1947.

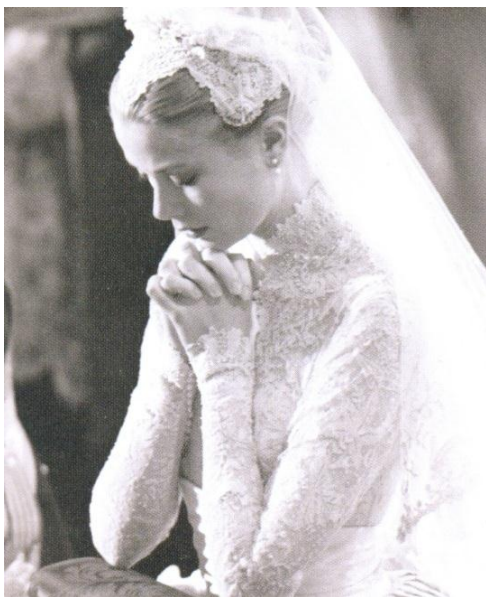
Obrázok 12. – Elizabeth Taylor, 1950.

Svadobné šaty museli byť v 50-tych rokoch na špičkovej úrovni, podľa vzoru slávnych návrhárov a na spôsob ikonických žien akými boli okrem princeznej Elizabeth aj Jacqueline Kennedy, Grace Kelly⁴, či Elizabeth Taylor. Posledná menovaná si vo filme Vincente Minnelliho *Otec nevesty* z roku 1950 obliekla šaty od dizajnérky Helen Rose so spadnutými ramenami, dekoltom vyplneným čipkou s elegantným golierom v štýle gothic. Šaty pôsobili na rozdiel od posledných troch desaťročí pompézne, objemne, nakoľko široká sukňa si vynútila vystuženie spodničkami. Jej závoj bol bohato nariasený a lemovaný čipkou. Moderné boli stále kučery, výrazný make up a porcelánová pleť.

4> Šaty Grace Kelly sú dodnes uložené v stálej expozícii múzea umenia vo Philadelphii. Úspešne spojili klasickosť, romantikou a sofistikovanosť. Dodnes ovplyvňujú svadobnú módu (Baldrigeová, 2000. s. 35). Podobným spôsobom boli vytvorené aj šaty pre Kate Middletonovú v roku 2011.

V 50-tych rokoch prevládala móda cudných svadobných šiat. Keď si americká herečka Grace Kellyová brala monackého princa Rainiera v roku 1956 bola to veľká udalosť. Jej šaty nadčasového designu zahaľovali celé jej telo až ku krku a boli ušité z desiatok metrov starožitnej valencienskej čipky a hodvábneho taftu (Baldrigeová, 2000. s. 10).

Obrázok 13. – Grace Kelly, 1956.

Obrázok 14. – Monacký pár, 1956.

Použitie čipky na priliehavom živôťiku, a na úzkych rukávoch sa odkazuje na dobu edwardovského štýlu, ktorý zaviedla spomínaná Consuelo Vanderbiltová. Svadobné oslavy monackého páru trvali celý týždeň. Stovky objektívov zachytili ušľachtilú krásu jednej z najpopulárnejších neviest 20. storočia (Baldrigeová, 2000. s. 10).

Slávna herečka Audrey Hepburn, ktorá vždy držala krok s módou si svadobné šaty obliekla hneď niekoľko krát. Vydávala sa totiž dva krát vo svojom živote a aj na filmovom plátne, napríklad vo filme Prázdniny v Ríme, alebo Funny Face, v ktorom sa v šatách značky Givanchy v štýle baletu ozdobených závojom s mašličkou vydala za Freda Astaira.

Na svojej prvej svadbe s hercom Mel Ferrerom v roku 1954 mala oblečené sofistikované šaty značky Balmain v štýle new-look. Šaty z bielej organzy ju zahaľovali až k tvári a rukávy doplnené o dlhé biele rukavičky neodkryli ani kúsok kože. Sukňová časť zvýraznila útlý pás a smerom ku kolenám, kam siahala, naberala na šírke (Worsley, 2007. s. 484).

Obrázok 15. – Audrey Hepburn,
Balmain, 1954.

Obrázok 16. – Audrey Hepburn,
Givanchy, 1969.

2.4 Revolučná extravagancia

Svoju druhú svadbu mala Audrey s Andreom Dotti v roku 1969. Jej svadobnú toaletu pre ňu vytvoril jej priateľ Hubert de Givenchy. Tvorili ju kratučké ružové vlnené šaty v štýle 60-rokov doplnené o bielu šatku uviazanú okolo hlavy. (Worsley, 2007. s. 486).

Princezná Margaret Rose, mladšia sestra kráľovnej Elizabeth II sa vydávala v roku 1960 za fotografa menom Antony Armstrong-Jones. Nebolo to manželstvo z lásky a preto sa v roku 1978 skončilo rozvodom. Šaty opäť vytvoril dvorný návrhár Norman Hartnell. Ten vyhovel prianiam princeznej a navrhol šaty o siluete presýpacích hodín podľa vzoru šiat Elizabeth Taylor. Boli ušité z bielej organzy bez akéhokoľvek zdobenja a v prvom rade nasledovali módu, oproti šatám jej staršej sestry boli úplne odlišné v rámci chápanie tradície a módy (www.vogue.com).

Silný zmysel pre tradíciu až sentimentalitu mala princezná Alexandra z Kentu. Vydávala sa v roku 1963. Pre svoje svadobné šaty si vybrala návrhára Johna Cavanagha, ktorý bol takpovediac dvorným návrhárom svadobných šiat v jej rodine. Vyjadrila však svoje prianie, že vo výsledku by šaty mali byť jednoduchej siluety, ale môže byť na nich akékoľvek zdobenie v ploche. Návrhárovi odovzdala 44-ročný závoj z valencienskej čipky po svojej babičke s prianím, že chce mať tento vzor po celých šatách i závoji. Cavanagh navrhol trblietavý efekt, ktorý dosiahol našitím tisícok zlatých flitrov po celých šatách. Následne ho prekryli vrstvou tylu. Strihovo šaty odpovedali edwardovskej tradícii keďže priekrčník tesne obopínal krk a úzke rukávy siahali až k zápästiam. Závoj bol predĺžený do niekoľko metrovej vlečky a taktiež celý ušitý z čipky. Nákladné, luxusné a pritom tradičné šaty boli však značne nepraktické a nevesta v nich mala nesmierne sťaženú chôdzu.

Obrázok 17. – Alexandra z Kentu, 1963.

Éra ikonických herečiek, ktoré sa vďaka vzostupu televízií dostávali do všetkých kútov sveta, pokračovala aj v 60-tych rokoch 20. storočia. Americká herečka Jean Seberg, zahviezdila vo filme *Na konci s dychom* v roku 1960. Rebelantský krátky strih jej vlasov sa stal synonymom pre nasledujúce desaťročie (Worsley, 2007. s. 487). Šesťdesiate roky sú považované za najrevolučnejšie obdobie v 20. storočí. Generácia dospievajúca začiatkom 60-tych rokov 20. storočia bola sebavedomá, väčšinou mala dostatok finančných pro-

striedkov a tie dokázala utrať. V Londýne vznikla nová aristokracia modeliek a fotografov. K tomu prispel vo veľkej miere kultový film *Zväčšenina* od talianskeho režiséra Michelangela Antonioniho z roku 1966 (Máchalová, 2002. s. 68).

V priebehu 60-tych rokov 20. storočia prenikla britská mladá móda aj na svadby. Nosili sa svadobné minišaty, či fantastické romantické kreácie ako napríklad zamatový, kožušinou lemovaný model speváčky Lulu, ktorá sa vydala za člena skupiny Bee Gees v roku 1969 (Worsley, 2002. s. 575).

Obrázok 18. – Maurice Gibba (Bee Gees)

a Ringo Star (Beatles).

Paríž strácal dominanciu a čelil londýnskemu nátlaku rebelujúcej mládeže. (Máchalová, 2002. s. 68). Trendy udávala ulica. Krátko potom, čo Mary Quantová uviedla minisukne a dámske nohavicové kostýmy sa modelka Carol Chilvers v takomto kostýme vydávala. Svadba s fotografom Frankom Sweeney v roku 1966 bola skutočne nekonvenčná. Biely kostým pozostával z nohavic, saka maxi dĺžky a priliehavého baretu namiesto závoja. Družička zvolila namiesto sukne bermudy, cez ktoré presahovala predĺžená blúzka a hlavu ozdobila čepčekom (Worsley, 2007. s. 539).

Oblúbené bolo odmietanie tradičných prvkov. Závoje ustúpili klobúkom, čiapkam, ba dokonca postačili voľne rozpustené vlasy a v nich živé kvietky v štýle hippies. Okrem bielej farby sa objavili aj pestrejšie farby a kvetinové vzory. Popri šatách sa nosili aj veľké toalety, ale postačil aj kostým s dlhou sukňou a odvážnym výstrihom, ako predviedla prvá manželka Micka Jaggera v roku 1971.

Popri odmietaní tradičných prvkov sa naopak prejavili aj nostalgické reminiscencie doby viktoriánskej a edwardovskej v tvorbe anglickej dizajnérky Laury Ashleyovej alebo Američana Ralpa Laurena. Do bežnej módy sa opäť dostali naberané široké sukne, balónové rukávy a vidiecky, preriový vzhľad. Aj to je dôkazom toho, že v období silného trendu inovácie, revolúcie a aj eklektizmu v móde zostáva stále priestor pre historizmy, pre nostalgické návraty do viktoriánskej éry (Mackenzieová, 2010. s. 100).

Obrázok 19. – Carol Chilvers s Frankom Sweeney, 1966.

Obrázok 20. –Svadobné šaty, Lanvin, 1968

Eleganciu a návrat k tradične historickým hodnotám priniesla do svadobnej módy 70-tych rokov princezná Anna, ktorá sa v roku 1973 vydala za kapitána Marka Phillipsa. Stredoveký motív pachov – visiacich rukávov preniesla na svadobné šaty návrhárka Maureen Baker zo značky Susan Small (www.vogue.com).

Obrázok 21. – princezná Anna, 1973.

2.5 Neoromantizmus a minimalizmus

Lady Diana Spencerová sa vydala za Princa Charlesa v roku 1981. Učiteľka z materskej školy okúznila verejnosť rozprávkovým zjavom. Šaty, navrhnuté Elizabeth a Davidom Emanuelovými, sa skladali z tesného živôtiku, obrovskej sukne, dlhej vlečky a naberaných rukávov. Boli často kopírované a zaviedli nový smer pre večerné toalety (Worsley, 2007. s. 683). Čerství absolventi RoyalCollege of Art splnili predstavy verejnosti o rozprávkovej princeznej (www.vogue.com). Boli ušité z perlovo bieleho hodvábného taftu vyšitého perličkami a starej čipky smotanového tónu s jemnou výšivkou a riasením na rukávoch aj vo výstrihu (Badrigeová, 2000. s. 138). Vlečka bola v histórii kráľovských svadiieb najdlhšia a merala skoro osem metrov. Patril k nej rovnako dlhý tylový závoj v perlovom odtieni. Do pásu bola pre šťastie všitá malá zlatá podkovička vykladaná diamantmi a malá modrá mašlička. Sama Diana bola šatami tak dojatá, že údajne so slzami v očiach d'akovala krajčírke (Badrigeová, 2000. s. 140).

„Chceme aby skutočne vypadala ako princezná“

(Elizabeth a David Emanuel).

Obrázok 22. – Lady Diana Spencer
a Princa Charles, 1981.

Aj keď neskôr kritici vyčítali Emanuelovým prílišnú pompéznosť, ich cieľom bolo navrhnúť šaty, ktoré by odpovedali kúzelnej atmosfére svadby (Baldrigeová, 2000. s. 140).

Svadba nebola tak formálna ako sa zdala byť. Po prvom bozku novomanželov na balkóne v paláci Buckingham Diana vzala do rúk svoju vlečku, vyzula si topánky a bosá bežala skrz chodbou, kde ju čakali svadobné oslavy v kruhu rodiny – intímne, vlúdne a veselé. Aj keď manželstvo Lady Di nebolo práve z riše rozprávok, ich svadba ovplyvnila návrat k obradným romantickým svadbám. Neformálne a nedbalé svadby 60-tych a 70-tych rokov 20. Storočia ľudia vymenili za formálne obrady a romantické tradície (Baldrigeová, 2000. s. 147).

Romantická svadobná róba Lady Di inšpirovala Sarah Ferguson, keď sa v roku 1986 vydávala za Princa Andrewa. Jej šaty boli ušité zo saténu farby slonovinovej kosti a mali vlečku dlhú viac ako osem metrov.

V Anglicku, viac ako v iných krajinách nevesty dbajú na tradície, ktoré zaviedli nevesty kráľovskej rodiny. Dokonca vo filme Štyri svadby a jeden pohreb z roku 1994 sa objavili šaty podobného romantického strihu. Niet sa čomu čudovať, že tento typ šiat s bohatou sukňovou časťou a riasenými balónovými rukávmi sa u nás objavovali po celé 90. roky 20. storočia.

Obrázok 23. – Four weddings and
a funeral 1994.

Ako inak filmové nevesty sa stali pre mnohé ženy idolmi a nejedna sa vzhliadla v svadobných šatách namiesto Julie Roberts idúc na koni k milovanému Richardovi Gere. V kultovom filme Nevesta na úteku sa predviedli šaty dizajnéry Amsale Aberra.

Aj v súčasnosti filmový priemysel veľmi silno ovplyvňuje svadobnú módu a návrhári svetových mien si to plne uvedomujú. Každý si snáď spomína na rivalky z filmu Bride Wars z roku 2009 v šatách od Vera Wang, alebo nezabudnuteľnú scénu z filmu Sex and the City, v ktorom štylistka Patricia Field vybrala pre Carrie hneď niekoľko zvučných značiek. Z nich najlepšie (ale šťastie neprinášajúce) boli šaty od neoromantičky Vivienne Westwood. Nezaostávali ani ďalšie od značky Vera Wang, Lanvin, Carolina Herrera, Oscar de la Renta a Christian Lacroix.

Carolina Herrera zvolila naozaj neobyčajne jednoduchú a okúzľujúcu róbu pre hrdinku z filmu Twilight.

Obrázok 24. – Sex and the City.

Obrázok 25. – Bride Wars.

„Ona žiari! Nikdy nebola taká krásna!“

(Christian Lacroix)

Šéfredaktorka The Telegraph's fashion Hilary Alexanderová označila svadobné šaty Catherine Middletonovej za „svadobné šaty storočia“ (www.bbc.uk). Azda najvýznamnejšia svadba posledného desaťročia sa konala v piatok 29. apríla v roku 2011. Zamilovaný pár si povedal svoje áno v katedrále Westminsterského opátstva.

Celý svet netrpezlivo čakal na okamih kedy sa Catherine Middleton ukáže jasajúcemu davu zhromaždenému pred Buckinghamským Palácom. Dychberúci okamih nastal v momente, keď vystúpila z Rolls Royce v róbe značky Alexander McQueen. Opäť sa potvrdil vynikajúci vkus vojvodkyne z Cambridge.

Udalosť bola ostro sledovaná, len BBC malo v interiéry obradnej siene viac ako 20 kamier a ďalšie stovky zvedavých kamier sa nachádzali pozdĺž trasy svadobného sprievodu. Aj napriek obrovskému mediálnemu tlaku dvojica túto náročnú situáciu brilantne ustála.

„Domnievali sme sa, že to bude malá rodinná udalosť“

(Prince William vtipkuje s otcom nevesty pred oltárom.)

V správe agentúry Reuters z 19.3.2011 sa hovorilo, že návrhárkou Katinych svadobných šiat je Sarah Burton, ktorá je kreatívnou riaditeľkou značky Alexander McQueen. Ona sama toto tvrdenie odmietala, no niektorí novinári sa správne domnievali, že len zapiera, aby okolo šiat očakávaných s napätím zachovala čo najviac tajomstva. (www.pravda.sk)

Kráľovská rodina sa snažila všemožne udržať v tajnosti meno či značku, ktorej zadali objednávku. Sarah Burton, kreatívna riaditeľka značky Alexander McQueen sa po svojom odhalení vyjadrila, že je to pre ňu veľká pocta a že je pyšná na tím zamestnancov značky, ktorú od roku 2010 vedie. Táto zákazka jej pomohla zabezpečiť si renomé a silné postavenie v módnych kruhoch ale aj širokej medzinárodnej verejnosti. Mnohé pochvalné názory sa zhodujú, že sa jej podarilo vystihnúť look modernej princeznej (www.fashion.telegraph.co.uk).

Sarah Burton je 36-ročná návrhárka, ktorá študovala žurnalistiku a umenie. Svoju kariéru začala ako asistentka u McQueena, kde sa v roku 2000 stala riaditeľkou dámskej línie. Sama považuje za obrovské šťastie, že sa mohla učiť u jedného z najvýznamnejších dizajnérov všetkých dôb. Ako hovorí, za všetko čo dokázala vďaka jemu. Stal sa jej mentorm a vytvorila si k nemu veľmi silné puto. Zničená jeho smrťou, ktorá ju osobne zasiahla, prebrala v roku 2010 vedenie celej značky. Napriek niektorým nevládnym kritikám si svojou kolekciou jeseň/zima 2010-11 predstavenou na fashion weeku v Paríži vyslúžila veľmi pozitívne ohlasy (www.fashion.telegraph.co.uk).

Sarah Burton vo svojej tvorbe ostáva verná víziám Alexandra McQueena a pri navrhovaní svadobnej róby vojvodkyne mala jasný cieľ – vytvoriť pevnú výraznú siluetu s odkazom na moderný dizajn príznačný jej mentorovi (ten sa objavil v zadnej sukňovej časti) v jednote s tradičným ponímaním svadobných šiat jej kráľovských predchodkýň.

Rešpektovaný dizajnér Karl Lagerfeld sa na margo svadobných šiat Catherine vyjadril, že boli relatívne tradičné s dotykom 50-tych rokov 20. storočia, pripomínali mu šaty Marilyn Monroe a kráľovnej Elizabeth. Skutočne boli vytvorené aj ako pocta k šatám Grace Kelly, k šatám, ktoré boli po celom svete označované ako umiernené a exkluzívne zároveň (www.bbc.co.uk).

Moderná forma v kontraste s ručne vyrobenou čipkou bol základ, na ktorom vystavala svoju koncepciu. Základný materiál bol satén vo farbe slonovinovej kosti, ktorý bol prekrytý čipkovinou. Tá vynikla najmä na dlhých rukávoch, v oblasti ramien a dekoltu, kde nebola podložená saténom. Šaty mali tradične vlečku, ale prijateľnej dĺžky – 2,75 metra. Čipka s kvetinovým vzorom bola pedantne ušitá čipkármi z Royal School of Needlework. Táto ručná práca mala osláviť britské umelecké majstrovstvo v textilnej tvorbe a zároveň osláviť moderný dizajn, ktorý sa prejavuje najmä jednoduchou formou. (www.fashion.telegraph.co.uk).

V súlade so šatami bola aj diamantová korunka Cartier, ktorú mala Kate na hlave s tylovým závojom. Tú jej pre túto príležitosť venovala kráľovná Elizabeth, ktorá ju dostala od svojej matky k 18-narodeniam. Kráľovský klenot dodal princezninmu looku patričný kráľovský ráz (www.vogue.com). Pred Kate mala korunku na svadbe aj princezná Margaret v roku 1960 a princezná Anna v roku 1973 (www.onlyjewels.wordpress.com). Bola vyrobená v roku 1936 a ku korunke dostala špeciálne navrhnuté diamantové náušnice Robinsonom Pelhamom ako darček od svojich rodičov (www.people.com).

Kate je známa pre svoj silný zmysel pre módu. Niekoľko krát sa v rebríčkoch najlepšie oblečených žien na svete objavila na popredných miestach. Zostala verná Sarah Burton a často krát sa na verejnosti objavuje práve v oblečení značky Alexander McQueen (www.fashion.telegraph.co.uk).

Obrázok 26. – Catherine Middleton, 2011.

Obrázok 27. – Catherine Middleton
a prince William, 2011.

Obrázok 28. – Catherine Middleton
a Philippa Middleton, 2011.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

3 SÚČASNÉ TENDENCIE V SVADOBNOM ODIEVANÍ

Svadobné šaty sú vrcholom krajčírskeho remesla a pre mnohé ženy sú možno jedinou príležitosťou obliecť si honosnú a nákladnú toaletu. Ženy boli a vždy budú ochotné investovať do svadobnej róby. Potrpia si na kvalite aj dizajne. Pre odevného dizajnéra je to príležitosť naplno ukázať jeho umelecké kvality a technické schopnosti.

Hfстка svetovo známych a uznávaných návrhárov tvorí svoje kolekcie, ktoré sa stávajú predlohami pre ďalšie odevné firmy zaoberajúce sa tvorbou svadobných šiat. Tie potom svoje kolekcie predvádzajú na svadobných veľtrhoch. Tu už sa nejedná o umelecké diela, pretože sú evidentne prispôsobené trhovým požiadavkám a overeným ziskovým kolekciami predchádzajúcich sezón.

Exkluzívnosť modelov sa vytráca nahrádzaním prírodných látok syntetickými. Strihové možnosti sú obmedzené požiadavkami na funkčnosť pre rôzne konfekčné veľkosti.

Vďaka týmto firmám, ktoré distribuujú kolekcie do menších salónov sa však svadobné šaty dostanú k väčšinovej skupine priemerných zákazníčok. Nastáva kompromis medzi kvalitným dizajnom a prijateľnou cenou.

Mojim cieľom je touto prácou apelovať na originalitu a luxus, ktorý zaviedla kráľovná Viktória. Pretože originalita ako základný kameň obrovskej a zdá sa trvalej tradície, ktorú táto žena zaviedla sa vytráca.

3.1 Najvýznamnejší súčasní návrhári

Pretože sú dnešné nevesty v našich končinách ochotné podeliť sa o jedny a tie isté šaty s desiatkami ďalších, malý exkurz do sveta módy by ich mohol inšpirovať k spolupráci s dizajnérom, ktorý je schopný im ponúknuť umeleckú hodnotu, kvalitu spracovania a kvalitu v použití materiálu s dotykom ručnej práce a hlavne – originálneho a sofistikovaného dizajnu, ktorý je nenahraditeľný.

Vera Wang (62) pochádza z Číny a tvorí v New Yorku. Pracovala 17 rokov pre Vogue no potom, čo nedostala miesto šéfredaktorky, odišla na dva roky pracovať k Ralph Laurenovi. Navrhla si vlastné svadobné šaty a tak začala s touto svojou tvorbou. Venuje sa jej viac ako dvadsať rokov a stala sa svetovou špičkou v svadobnej móde. Používa nadýchané vrstvené organzy, tyly a jemné čipky. Vrstvením látky vzniká na šatách niekoľko

odtíňov tej ktorej farby a vytvára sa ním svieži organický výraz. Technologickým spracovaním vytvára na šatách zaujímavé detaily. Vera Wang zavádza trendy vo farebnosti a v siluetách, jej modely sa dajú charakterizovať ženskosťou, perfekcionalizmom a vysoko kvalitným spracovaním (www.verawang.com).

Obrázok 29. – Vera Wang.

Obrázok 30. – Ellie Saab.

Obrázok 31. – Carolina Herrera.

Ellie Saab (39) pochádza z Libanonu, je talentovaný samouk, ktorý už v detstve tvoril pre svoje sestry a ženy v susedstve. Už ako 18 ročný si otvoril svoj butik v Bejrúte. V roku 2000 dostal ponuku predviesť svoje kolekcie v Paríži a v roku 2007 si tam otvoril vlastný salón. Jeho tvorba je zameraná na spoločenské a svadobné odevy. Od roku 2005 pracoval v svojom ateliéry v Bejrúte, ktorý je súčasťou modernej 5 poschodovej budovy. V tej sa nachádza showroom haute couture, butik pret-a-porter aj pracovňa. Každé jedny šaty haute couture sú vyrobené ručne a prejdú rukami samotného dizajnéra. Vyznačujú sa veľmi jednoduchými klasickými siluetami, ženskosťou a materiálom. Materiál je pre neho základom. Každý je špeciálne navrhnutý a vyrobený pre konkrétne šaty. Výšivky kombinuje s flitrami, kameňmi, korálikmi, textilnými 3D aplikáciami. Šaty tejto značky sú vyslovene šperkom (www.eliesaab.com).

Carolina Hererra (73) sa narodila vo Venezuele. Získala americké občianstvo a tvorí a žije v New Yorku. Svoju značku založila v roku 1980 a známa je aj svojim aktívnym bojom proti anorexii modeliek. Venuje sa aj tvorbe svadobných šiat. Spolupracovala s tvorcami filmu *Sex v meste* a vo filme *Twilight* obliekla Kirsten Steward do sofistikova-

ných bielych svadobných šiat. Okamžite sa na internete rozpútal obchod a predbiehanie sa o najlepšiu napodobeninu (www.carolinahererra.com).

Oscar de la Renta sa narodil v r 1932 v Dominikánskej republike. Ostrov plný kvetov, farieb a slnka je doteraz jeho hlavnou inšpiráciou.

„Moja sila je v tom, že viem kto som a odkiaľ som prišiel – z môjho ostrova.“

(Oscar de la Renta)

Obrázok 32. – Oscar de la Renta.

Študoval maľbu v Madride, zaujímal sa o módu a privyrábal si kreslením. Pracoval pre módný dom Baleciaga a Lanvin. V roku 1965 otvoril vlastný obchod s módou pret –a- porter. V rokoch 1973-76 ako prezident CFDA získal mnohé prestížne ocenenia a ako prvý Američan sa stal kreatívnym riaditeľom parížskeho módného domu Piere Balmain. Od roku 2006 tvorí aj svadobné kolekcie. Sám ich charakterizuje ako romantické a ženské. Vyznačujú sa použitím krásnych materiálov, alençonskej čipky, originálnymi doplnkami, ako sú závoje, topánky a kabelky.

"Moje modely sú známe pre ich krásne zdobenie, detaily, látky a výšivky, ktoré ale nikdy nie sú dôležitejšie než svadobné šaty."

(Oscar de la Renta)

Posledné odvážne kolekcie obsahujú šaty napríklad výraznej modrej, sýto červenej a vínovej farby pre skutočne odvážnu a chic nevestu. Aj tu je vidieť ako silno bol ovplyvnený svojím rodným miestom a maliarskym vzdelaním.

3.1.1 Strih

Po rôznych strihových premenách svadobných šiat sa ustálilo niekoľko základných siluet, ktoré je treba zohľadniť pri výbere svadobných šiat hneď na začiatku. Medzi základné siluety nielen svadobných, ale aj spoločenských šiat radíme siluetu „X“, „A“, „H“, tzv. morská panna, puzdrové šaty, empírové šaty, šaty s vlečkou, či asymetrické šaty. V tomto prípade sú určujúce proporcie tela, jeho prednosti i nedokonalosti. Nevyhnutná objektivnosť zaistí úspech! Strih a celková forma šiat dávajú šatám patričný charakter. Preto je podstatné ujasniť si o akú svadbu ide, či o svadbu formálnu, neformálnu, ceremoniálnu a pod. Pokiaľ sa svadba koná na úrade a je vo všeobecnosti skromnejšia, vhodným obliečením je kostým s klobúkom podľa anglického vzoru alebo minimalistické šaty so sofistikovaným detailom a jednoduchým zdobením, často nahradeným iba šperkmi či bižutériou. Bohaté, nariasené šaty s vlečkou a závojom viac prináležia honosnej svadbe, napr. v kostole alebo na zámku.

3.1.2 Farba

Väčšina neviest nedá dopustiť na bielu farbu svadobných šiat. Je však dôležité vybrať ten správny odtieň podľa typu pokožky, pretože v tomto prípade je mimoriadne dôležité vnímať telo a šaty ako jeden celok. Ak budú tieto dve stránky neprirodzene kontrastovať môže sa stať, že nevynikne ani krása nevesty ani krása šiat. Okrem strihu a farby je aj samotné telo súčasťou jedného celku vytvárajúceho harmonický súzvuk. Vo všeobecnosti platí, že spodná a vrchná časť by mali byť rovnakej farby a rovnakého či podobného materiálu. Nevesta by mala byť odetá vo svetlých farbách, topánky a doplnky nevynímajúc. Súčasným trendom sú detaily aj v iných kontrastujúcich farbách. Napríklad stuha v odtieni sivej farby previazaná okolo pása po vzore Very Wang a pod. Za nekonvenčné a moderné sa považujú napríklad farebné topánky, ktoré keď vykuknú spod sukne môžu milo prekva-piť.

Moderná nevesta nenecháva nič na náhodu a pred svadbou stihne absolvovať letnú dovolenku alebo návštevu solária. Venuje zvýšenú pozornosť starostlivosti o svoje telo a pokožku, ktorá musí vyzeráť zdravo a sviežo. V takýchto prípadoch sa vylučuje snehobiela farba a preferujú sa skôr odtiene slonovinovej kosti, béžovej, pri veľmi tmavom type pleti odtiene šampanského.

3.1.3 Štýl

Každá nevesta má niekoľko predstáv, často už do malička, o štýle svojich svadobných šiat. Snívajú o pompéznej svadbe v katedrále, o formálnej svadbe na úrade, z ktorej utečú na vysnívanú dovolenku zvanú medové týždne. Snívajú o intímnej svadbe na pláži a zároveň klasickej svadbe s rodinou a priateľmi a všetkými zvykmi, ktoré ku svadbe patria. Tiahnu za originalitou tematiky natoľko, že jej podriaďujú absolútne, všetko čo s ich svadbou súvisí, dokonca aj odevy hostí a družičiek.

Obrázok 33. – 27 Dresses.

Aj v treťom kroku je dobré pre návrhára vedieť, o čom nevesta sníva a ponúknuť jej to vo forme, ktorá rešpektuje výsledky predchádzajúcich dvoch krokov a pri tom je súčasná a moderná. Ak je stanovený základ teda forma - strih a farba, nasleduje výber materiálu, spracovanie materiálu, prípadne zdobenie a aplikácie. Druh materiálu ma odpovedať vysokej úrovni udalosti a preto sa odporúča prírodný hodváb. Hodnotné sú ručné alebo originálne výšivky, maľba na látku a podobne.

III. PROJEKTOVÁ ČASŤ

4.1 Metodológia práce

Po dôkladnom naštudovaní si historickej stránky mojej témy a jej súčasných tendencií prišiel na rad výber vhodného materiálu. Spočiatku som sa sústredila na dve farby a ich odtiene, no neskôr, v snahe udržať jednotný ráz kolekcie, som sa rozhodla pracovať iba s prírodnými odtieňmi bielej farby. Prevažne som zvolila jednoduché splývavé siluety a tie som podporila ľahučkým hodvábnym šifónom a krepdešínom, ktoré pri chôdzi ožijú akoby sa samé vznášali. Pevnejšie formy som vytvorila z bavlneného základu potiahnutého ručne skladaným hodvábnym taftom. Na priliehavé modely som volila polyesterový úplet, pretože má prirodzený lesk, dobré vlastnosti čo do pružnosti to do stálosti materiálu. Tyl je použitý ako výstuž sukne v prvom modeli, no neskôr som jeho funkčný charakter zamenila za štýlotvorný v modeli, kde tvorí vrchný materiál krátkej sukne. Taktiež sa v kolekcii objavuje vlnená čipka, takisto aj výšivka na tyl, či výšivka z korálikov.

Obrázok 35. – Materiály.

Strihové riešenia sa podriadili dvom vyššie spomenutým základným ideálom. V hornej časti prvých šiat je použitý strih korzetu, vystužený kosticami a je zošíty so sukňovou časťou z hodvábného tylu podloženou viacerými tylovými vrstvami a obručovou spodničkou. Sukňová časť je predĺžená do vlečky. Každý korzetový diel je spracovaný samostatne, skladaním hodvábného taftu. Hodvábný taft sa na korzetoch z 18. a 19. storočia používal veľmi často, pričom bol napríklad riasený žabkovaním a podobne. Tento model je doplnený priestorovo výraznou tylovo-taftovou ozdobou do vlasov. Prvý model je zreteľne ovplyvnený historickými prvkami.

Obrázok 36. – Technická fotodokumentácia.

Druhý model materiálovo vychádza z prvého, ale korzet je akoby rozbitý do nesúrodnej plochy a predĺžený až bokom. Hodvábná sukňová časť je tiež predĺžená do vlečky netypickejšieho tvaru a je strihovo rozčlenená na vrchnú a spodnú jemne riasenú časť. Tu už som využila modernejšie poňatie svadobných šiat a podarilo sa mi poodhaliť chrbát. Druhé šaty sa môžu zdať spredu trochu zdržanlivé no zozadu sofistikovane zmyselné. Šaty sú

posiate ručne našívanými kvietkami, ktoré som vystrihla z látky s tzv. flockovým vzorom a asymetricky umiestnila.

Snažila som sa zachovať tradíciu čipiek na svadobných šatách, no hľadala som iné spôsoby ako ju spracovať alebo nahradiť. Tretí model som ušila prevažne z pleteniny a použila som na ňom vlnenú čipku. Použitie pleteniny a odstránenie vlečky zaručilo maximálnu pružnosť a pohodlnosť šiat. Čipku som umiestnila v časti trupu tesne až ku priekrčníku tak, aby šaty pôsobili nevinne a kultivovane. Úzku siluetu tretieho modelu som v mieste bokov rozšírila pomocou krátkej sukničky z tylu, aby pôsobili aj hravo a štýlovo. Na tylovú minisukňu som prišila čipku a kvietky tak, aby vytvorili vzor. Aj hornú časť šiat som podobne ako na predchádzajúcich šatách posiala našívanými kvietkami.

Hravosť je to, čo som sa snažila vyzdvihnúť na ďalšom modeli. Šaty sú krátke a objavuje sa na nich motív rozšírenia v bokoch z prechádzajúceho modelu, ale tu už sa naplno rozvinul v tylovej sukňovej časti. Členenie vrchnej časti šiat je na pohľad rovnaké ako na prvom modeli ale je vytvorené perličkami a flitrami. Znovu sa v zadnej časti objavuje odhalený chrbát.

Na ďalšom modeli som pracovala s pleteninou s flockovým dezénom a s vyšívaním na tyle, ale na opačnom princípe ako u predchádzajúcich šiat. Plne som sa sústredila na funkčnosť šiat a pohodlie nositeľky. Zamerala som sa na to, aby vynikol materiál, ktorý som v predchádzajúcich modeloch používala iba fragmentárne. Vytvorila som dlhé šaty úzkej siluety s dlhými rukávmi, máličko rozšíreným priekrčníkom a zvýraznenými ramenami. Strihové riešenie veľmi jemne kopíruje trojrozmerné tvary ženského tela pomocou prsných odševkov. Opäť som sa pohrala so zadným dielom. Ten som podložila takmer priehľadným hodvábnym šifónom a tylom a vystrihla som miesta látky, kde nie je dezén. Okraje okolo každého vzoru som ručne nahusto prišila na tyl. Tak vnikol v zadnej časti detail, ktorý dodal šatám jemný nádych nostalgie.

Následne som sa snažila k práci pristupovať s jednoduchosťou a šaty čo najmenej zaťažiť konštrukciou. Z hladkej pleteniny a bez akéhokoľvek tvarovania som vytvorila doslova plochý odev, ktorý sa vyformuje až na tele. Tento prístup už plne odpovedá súčasným snahám o minimalistický odev. Doplnila som ho tylový závoj vyšívaný perličkami, ale tiež by krásne ladil s výrazným šperkom.

Svadobný deň býva zväčša náročný a začína už v skorých ranných hodinách. Preto som sa rozhodla ušit' dva vlnené svetre, ktoré sa dajú kombinovať s hociktorými šatami

z mojej kolekcie a poslúžia neveste v momente, keď sa potrebuje zohriať alebo zahaliť, napríklad v kostole. Nevesty na túto podstatnú súčasť outfitu často zabúdajú a na poslednú chvíľu ju dopĺňajú rôznymi bolerkami a šálmi, ktoré môžu v konečnom dôsledku úplne pokaziť celkový dojem.

Kolekciu svadobných šiat som v priebehu tvorby rôzne transformovala a s pribúdajúcimi modelmi sa menila aj moja vízia. Podľa môjho názoru je to prirodzený postup, pretože prvotný nápad sa môže zmeniť vplyvom vlastností materiálu alebo technologických možností. Počas celého procesu som sa však snažila o to, aby boli línie uvoľnené, pôsobili organicky, aby šaty pri pohybe oživali a hlavne aby boli pohodlné pre nositeľku.

Odevné návrhy, ktoré som nakreslila mi pomáhali zachovať naplánované strihové riešenie a hlavne atmosféru, ktorú by mala kolekcia navodiť.

Obrázok 37. – Odevné návrhy.

ZÁVER

Touto prácou sa mi podarilo splniť ciele, ktoré som si na začiatku stanovila. Podarilo sa mi objasniť kedy a kým boli vytvorené tradície v svadobnom odievaní a tým vytvoriť teoretický základ pre praktickú časť mojej diplomovej práce. Na základe teoretických poznatkov som vytvorila kolekciu svadobných šiat, ktorá v sebe nesie historické prvky prepojené so súčasným vnímaním svadobného odevu.

Základom boli pre mňa svadobné šaty kráľovnej Viktórie z roku 1840, ktoré boli ako prvé špeciálne navrhnuté a ušité pre slávnostný akt sobáša. Ďalej som sledovala vývin svadobného odevu a jeho premeny naprieč 20. storočím. Postupné uvoľňovanie honosnej siluety začiatkom 20. storočia vyústilo až v úplne zjednodušené šaty s výraznými doplnkami v 20-tych a 30-tych rokoch 20. storočia. Situácia v následnom vojnovom období zapríčinila v niektorých prípadoch dokonca absenciu špeciálneho svadobného odevu. To sa ale nestávalo v prípade kráľovských a filmových neviest, ktoré mohli udržiavať vážnosť tohto odevu, zavádzať buď nové trendy alebo nasledovať tie tradičné. V druhej polovici 20. storočia sa moderná bežná móda v značnej miere prejavila na svadobnom odeve, no napriek tejto okolnosti sa udržiavala aj tradičná línia a neskôr, hlavne v 80-tych rokoch, kedy sa zrodila línia neoromantizmu sa svadobné šaty vrátili do svojich klasických objemných nariasených foriem. Aj keď svadobné šaty aj v súčasnosti nasledujú tradície a sú tu stále cítiť zreteľné prejavy historizmov a reminiscencií, sú nositeľmi súčasných trendov a moderných foriem ako je vidieť na svadobných šatách Catherine Middletonovej.

Súčasní svetovo známi a uznávaní návrhári svojimi kolekciami ovplyvňujú módné trendy v svadobnom odievaní nielen prostredníctvom módných prehliadok ale aj prostredníctvom filmových kostýmov. Zistila som, že napriek ich moci aj oni dodnes rešpektujú tradície vytvorené kráľovnou Viktóriou.

Pri realizovaní modelov som sa zamerala na to, aby šaty odpovedali tradičným estetickým požiadavkám, ale zároveň som im v siluetách i v detailoch dodala súčasný charakter a autorský ráz. Snažila som sa o to, aby šaty harmonizovali v rámci celej kolekcie a súčasne aby boli každé z nich jedinečné. Dôraz som kládla na výber kvalitných materiálov, krajčírske spracovanie a zakončenie.

V projektovej časti som uviedla základné princípy, ktoré by mali byť rešpektované pre dizajnéra pri navrhovaní šiat a pre budúcu nevestu pri ich výbere.

Praktická část a teda kolekcia svadobných modelov, ktorú som vytvorila v sebe nesie klasické prvky viktoriánskych svadobných šiat, ale tiež moderné prvky odpovedajúce súčasným požiadavkám na tento odev. Nevesta si môže vybrať od ceremoniálnej róby cez uvoľnené šaty vhodné napríklad pre exotickú svadbu na pláži až po chic minimalistické šaty.

Jednotlivé svadobné šaty som doplnila o zvrchné odevy a doplnky v podobe netypických závojov, a tým som poukázala na nutnosť vnímať telo, odev a doplnok ako jednotný celok.

Tejto práci som sa venovala s veľkým záujmom a zo všetkých síl a verím, že je začiatkom mojej ďalšej tvorby v oblasti svadobnej módy, v ktorej by som chcela naďalej pokračovať.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

Knižné zdroje:

- BALDRIGEOVÁ, L.** 2000. *Slavné nevěsty*. Bratislava: Trio Publishing, s.r.o., 2001. s. 8, 10, 12, 14, 35, 38, 140, 147. ISBN 80-967324-7-1
- MACKENZIEOVÁ, M.** 2010. ...Ismy. Jak chápat módu. Praha: Slovart ČR, 2010. s. 83, 100.
- KYBALOVÁ, L.** 2004. *Od empiru k druhému rokoku*. Praha: NLN, s.r.o., Nakladatelství Lidové noviny 2004, s. 11, 26, 27, 181. ISBN 80-7106-147-6
- MÁCHALOVÁ, J.** 2002. *Módou posedlí*. Praha: Moraviapress a.s., 2002. s. 30, 34, 35, 44, 52, 68. ISBN 80-86181-47-2
- MÁCHALOVÁ, J.**, 2003. *Móda 20. století*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. ISBN 80-7106-587-0
- L.ČECHOVÁ, A., HAVLÍKOVÁ, A.** 2004. *Krajky, výšivky, stuhy, prýmký*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2004, s. 111. ISBN 80-7106-668-0
- CUMMING, V.**, 2010. *The dictionary of fashion history*. New York: Berg Publishing 2010, s. 59, 222, 223. ISBN 978-1-84788-533-3
- WORSLEY, H.** 2007. *Decades of fashion*. London: H.f. ullman, 2007. s. 98, 220, 221, 234, 310-313, 366, 367, 407, 482, 484, 486, 487, 539, 575, 683. ISBN 978-3-8331-5019-7.
- Ze sbírek Ústavu odívání v Kjótu**, Dejiny odívání 18., 19. a 20. století, Móda, Taschen/Nakladatelství Slovart, 2003. s. 154. ISBN 3-8228-2624-3

Internetové zdroje:

[cit. 22.1.2012] Dostupné na internete:

<http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=463>

[cit.21.1. 2012] Dostupné na internete

<http://referaty.atlas.sk/vseobecne_humanitne/dejepis/46119>

[cit. 21.1.2012] Dostupné na internete <<http://www.gogmsite.net/grand-ladies-of-the-early-v.html>>

[cit. 22.1.2012] Dostupné na internete: <<http://thedreamstress.com/2011/04/queen-victorias-wedding-dress-the-one-that-started-it-all/>>

[cit. 20.2.2012] Dostupné na internete:

<http://www.fashion-era.com/Weddings/1945_old_wedding_photos.htm>

[cit. 11.5.2012] Dostupné na internete: <<http://www.eliesaab.com/#/en/elie-saab>>

[cit. 11.5.2012] Dostupné na internete: <<http://www.verawang.com>>

[cit. 11.5.2012] Dostupné na internete:

<<http://www.carolinaherrera.com/content.php?l=en>>

[cit. 12.05.2012] Dostupné na internete:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Wedding_of_Prince_Albert,_Duke_of_York,_and_Lady_Elizabeth_Bowes-Lyon>

[cit.13.05.2012] Dostupné na internete: <<http://www.vogue.com/vogue-daily/article/hamishsphere-a-vogue-history-of-royal-wedding-dresses/>>

[cit.13.05.2012] Dostupné na internete: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-13207649>>

[cit.13.05.2012] Dostupné na internete: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-12830494>>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-13236617>>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete: <http://koktail.pravda.sk/ake-budu-middletonovej-svadobne-saty-hovori-dianina-stylistka-p7t-/sk-kkoktail.asp?c=A110318_145418_sk-kkoktail_p20>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete:

<<http://fashion.telegraph.co.uk/Article/TMG8652793/121/Sarah-Burton-designing-the-wedding-dress-of-a-generation.html>>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete: <<http://onlyjewels.wordpress.com/2011/04/29/the-cartier-halo-tiara-back-in-time/>>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete:

<http://www.people.com/people/package/article/0,,20395222_20485867,00.html>

[cit.14.05.2012] Dostupné na internete:

<<http://blog.tepapa.govt.nz/category/exhibitions/unveiled-200-years-of-wedding-dress/>>

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1. – Svadba kráľovnej Viktórie a princa Alberta.

Dostupné na internete : <<http://thedreamstress.com/2011/04/queen-victorias-wedding-dress-the-one-that-started-it-all/>>

Obrázok 2. – Robe a la fracaise, Británia, 1775-1780.

Dostupné na internete: <<http://thedreamstress.com/2011/04/queen-victorias-wedding-dress-the-one-that-started-it-all/>>

Obrázok 3. – Charlotine svadobné šaty, 1816.

Dostupné na internete: <<http://thedreamstress.com/2011/04/queen-victorias-wedding-dress-the-one-that-started-it-all/>>

Obrázok 4. – Svadobné šaty kráľovnej Viktórie. Dostupné na internete:

<<http://www.hrp.org.uk/MediaPlayer/ViewPlaylist.aspx?PlaylistId=125>>

Obrázok 5. – Kráľovská taliansko-francúzská svadba, 1827. Dostupné na internete:

<<http://www.vintagefashionclub.com/vintage-wedding-dresses.html>>

Obrázok 6. – Laurence Oliver a Jill Esmond, 1930. Worsley, 2007. s. 310.

Obrázok 7. – Vojvoda z Windsoru a pani Simpsonová, 1937. Worsley, 2007. s. 311.

Obrázok 8. – Svadba Lady Honor Guinness, 1933. Worsley, 2007. s. 312.

Obrázok 9. – Rodinná svadobná fotografia, 1940. Dostupné na internete:

<http://www.fashion-era.com/images/Wedding/1940s_weddings/1945_old_wedding_ndunn.jpg>

Obrázok 10. – Neznámy pár, 1945. Dostupné na internete: <http://www.fashion-era.com/images/Wedding/1940s_weddings/1945_wedding_conjim.jpg>

Obrázok 11. – Kráľovná Elizabeth, 1947. Dostupné na internete:

<http://news.nationalgeographic.com/news/2011/04/pictures/110428-royal-wedding-dress-kate-middleton-prince-william-gown-designed/#/royal-wedding-dresses-queen-elizabeth-smiling_35162_600x450.jpg>

Obrázok 12. – Elizabeth Taylor, 1950. Dostupné na internete:

<<http://bustle.wordpress.com/category/fashion/gowns/>>

Obrázok 13. – Grace Kelly, 1956. Baltrigeova, 2000. s.10.

Obrázok 14. – Monacký pár, 1956. Worsley, 2007. s. 483.

Obrázok 15. – Audrey Hepburn, Balmain 1957. Worsley, 2007. s. 484.

Obrázok 16. – Audrey Hepburn, Givanchy, 1969. Worsley, 2007. s. 486.

Obrázok 17. – Alexandra z Kentu, 1963. Dostupné na internete:

<http://orderofsplendor.blogspot.com/2011/04/wedding-wednesday-princess-alexandra-of.html>

Obrázok 18. – Maurice Gibb (Bee Gees) a Ringo Star (Beatles). Worsley, 2002. s. 575.

Obrázok 19. – Carol Chilvers s Frankom Sweeney, 1966. Worsley, 2007. s. 539.

Obrázok 20. – Letné svadobné šaty, Lanvin, 1968. Worsley, 2007. s. 539.

Obrázok 21. – Princezná Anna, 1973. Dostupné na internete:

<http://www.vogue.co.uk/spy/celebrity-photos/2011/04/12/iconic-wedding-dresses/gallery/4#>

Obrázok 22. – Lady Diana Spencer a Princa Charles, 1981. Baltrigeova, 2000. s. 139.

Obrázok 23. – Four weddings and a funeral, 1994. Dostupné na internete:

<<http://www.listal.com/viewimage/1158221>>

Obrázok 24. – Sex and the City. Dostupné na internete: <<http://tv.popcrunch.com/carrie-bradshaw-wedding-dress/>>

Obrázok 25. – Bride Wars. Dostupné na internete:

<<http://www.roxypopevents.com/2011/06/celeb-wedding-jazz-2/bride-wars-2009/>>

Obrázok 26. – Catherine Middleton, 2011. Dostupné na internete:

<http://fashion.telegraph.co.uk/galleries/TMG8481516/Kate-Middletons-wedding-dress-in-pictures.html>

Obrázok 27. – Catherine Middleton a prince William, 2011. Dostupné na internete:

<http://fashion.telegraph.co.uk/galleries/TMG8481516/Kate-Middletons-wedding-dress-in-pictures.html>

Obrázok 28. – Catherine Middleton a Philippa Middleton, 2011. Dostupné na internete:

<http://fashion.telegraph.co.uk/galleries/TMG8481516/Kate-Middletons-wedding-dress-in-pictures.html>

Obrázok 29. – Vera Wang. Dostupné na internete:

<<http://www.weddinginspirasi.com/2011/10/24/vera-wang-fall-2012-wedding-dresses/>>

Obrázok 30. – Ellie Saab. Dostupné na internete:

<<http://www.weddinginspirasi.com/2011/01/28/ellie-saab-spring-summer-2011-couture-dresses/>>

Obrázok 31. – Carolina Herrera. Dostupné na internete:

<<http://www.weddinginspirasi.com/2012/02/27/carolina-herrera-fall-winter-2012-2013/>>

Obrázok 32. – Oscar de la Renta. Dostupné na internete:

<<http://www.weddinginspirasi.com/2012/04/18/oscar-de-la-renta-bridal-spring-2013-wedding-dresses/>>

Obrázok 33. – 27 Dresses. Dostupné na internete:

<http://www.rottentomatoes.com/m/27_dresses/pictures/#10>

Obrázok 34. – Moodboard.

Obrázok 35. – Materiály.

Obrázok 36. – Technická fotodokumentácia.

Obrázok 37. – Odevné návrhy.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 – Fotodokumentácia diplomovej práce

FOTODOKUMENTÁCIA DIPLOMOVEJ PRÁCE

KOLEKCIA

NEWEST NEVESTA

Fotograf	Bc. Lukáš Matejka Bc. Štefan Oliš
Modelka	Blanka Bartošová
Make up	Adam Ptáček
Styling	BcA. Dominika Okruhlicová